

Remissyttrande: En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2024:19)

Sammanfattning

RISE tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på delbetänkandet *En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap*. RISE svar utgår från positionen som ett statligt ägt forskningsinstitut som utför tillämpad forskning, verifiering och certifiering på uppdrag av och i samverkan med svenskt näringsliv och offentlig sektor.

RISE är positiva till utredningens förslag på en ny beredskapssektor och ser att RISE har stora möjligheter att bistå de nya beredskapsmyndigheterna, såväl som att kunna agera faciliterande och sammankopplande för olika behovsägare inom den nya beredskapssektorn.

RISE vill understryka vikten av att utsedda beredskapsmyndigheter och stödjande funktioner säkerställer förutsättningar för att agera **snabbt, rätt, lokalt och med adekvat geografisk spridning** för att ge de mest samhällsviktiga verksamheterna möjlighet att stödja det svenska totalförsvaret genom att operera, fatta beslut och prioritera i oförutsedda och osäkra situationer.

Som utredningen poängterar är näringslivet avgörande för uppbyggandet och upprätthållandet av totalförsvaret. Här vill RISE åter trycka på vikten av skyndsamt handling för att skapa förutsättningar för näringslivet genom kommersiella avtal, förutsättningar för produktionsomställning och flexibel produktion men också möjligheter för företagen att skaffa och upprätthålla handgriplig kunskap och organisatorisk omställningsförmåga. Detta skulle öka näringslivet anpassningsförmåga och göra att det enskilda företaget lättare kan hitta alternativa källor till försörjning vid andra typer av krissituationer, där den ordinarie marknaden minskar eller försvinner. RISE anser att det skyndsamt är viktigt att ge näringslivet, med tyngdpunkt på små och medelstora företag, handfast och konkret hjälp.

Behovet av att utveckla effektiva och snabba samverkansformer samt omställningsförmåga innefattar inte enbart stat och näringsliv utan även hela kedjan av stödjande funktioner, exempelvis säkerställande av tillverkade varors funktion och tillförlitlighet. Kvalitetssäkring och regelverk för produkter som produceras i mindre serier, genom exempelvis additiv tillverkning eller med andra alternativa metoder är en viktig del av detta arbete. RISE vill trycka på att det finns behov av en aktör som

RISE Research Institutes of Sweden AB

Postadress
Box 857
501 15 BORÅS

Besöksadress
Sven Hultins Plats 5
412 58 Göteborg

Telefon / Telefax
010-516 50 00
033-13 55 02

Konfidentialitetsnivå
K1 - Öppen

E-post / Internet
info@ri.se
www.ri.se

Org.nummer
556464-6874

även kan säkra val och kvalitet av åtgärder för produkter och tjänster, vid kris och ytterst krig.

RISE vill också poängtera vikten av lokal förankring och geografisk spridning av kompetens och beslutsfattande för beredskapsmyndigheterna inom den föreslagna nya beredskapssektorn. Detta för att kunna nå ut till de företag som finns inom sektorn, ofta med stor geografisk spridning, och snabbt med lokal kännedom kunna aktivera lokala åtgärder.

RISE roll för svensk försörjningsberedskap

RISE är ett oberoende statligt forskningsinstitut med uppdraget att stärka Sveriges konkurrenskraft och bidra till hållbar tillväxt. RISE utför behovsmotiverad tillämpad forskning och innovation på uppdrag av och i samverkan med näringsliv och offentlig sektor. RISE erbjuder också testning, certifiering och kalibrering, tjänster som levereras på kommersiella villkor.

RISE har mer än 30 000 unika kunder från samtliga delar av det svenska näringslivet och den offentliga sektorn. En stor andel av RISE kunder är små och medelstora företag. Utöver att bistå dem med ovan nämnda tjänster är rådgivning kring regelverk en ofta efterfrågad kompetens.

RISE är idag en resurs för det svenska totalförsvaret. Både direkt genom stöd till myndigheter inom det militära och civila försvaret, samt indirekt genom stöd till svenska företag som utgör totalförsvarets leverantörer. Inom samtliga av RISE divisioner finns kompetens, testbäddar och annan infrastruktur av betydelse för det svenska totalförsvaret. RISE kan således spela en viktig roll i det svenska totalförsvaret, inte minst när det gäller att involvera näringslivet samt underlätta samverkan mellan myndigheter (inklusive länsstyrelser, regioner samt kommuner) och företag.

RISE uppdrag att utgöra en länk mellan akademi, samhälle och näringsliv ger forskningsinstitutet en unik position att hjälpa viktiga aktörer inom den nationella totalförsvarsuppbyggnaden. Uppbyggnaden av den civila beredskapen innefattar många områden inom vilka RISE har kapacitet, expertis och ett väluppbyggt kontaktnät. Exempel på sådana områden är cybersäkerhet och AI, försörjningsberedskap och flexibel produktion, transporter och autonoma fordon, skydd och säkerhet, kritisk infrastruktur bioraffinering, samt det maritima området.

RISE test- och demonstrationsmiljöer, tillsammans med uppdraget gällande verifiering och standardisering, utgör en viktig förutsättning för nationell förmåge- och produktutveckling. RISE utgör också en neutral nod i det svenska innovationssystemet och har förmåga att stödja det svenska näringslivet med tvärvetenskaplig kompetens gällande produktionsomställning i hela kedjan från alternativa råvaror, produktionsomställning och flexibel produktion till utvärdering, verifiering och certifiering.

RISE kommentarer till utredningens förslag

RISE tillstyrker förslaget om en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel och den därtill **kopplade förändringen i förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap**. RISE har inga synpunkter på att Tillväxtverket utses som sektorsansvarig myndighet för den nya beredskapssektorn. RISE är också positiva att Boverket föreslås ingå som beredskapsmyndighet i sektorn, men anser att även Fortifikationsverket med ansvar för väsentliga delar av den militära delen av totalförsvarets fastigheter och infrastruktur bör ingå i denna sektor. Fortifikationsverket har därutöver i enlighet med sin instruktion (2007:/58) ett ansvar för att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete och därmed säkerställa kompetensen för hela totalförsvarets behov.

RISE delar betänkandets syn på att det säkerhetspolitiska läget i omvärlden kräver att ett arbete skyndsamt inleds gällande reparationsberedskap för anläggningar, utrustning och maskiner. RISE tillstyrker att frågan utreds vidare och ser positivt på att frågan också omhändertas i väntan på utredningens resultat. Vidare vill RISE belysa nyttan av additiv tillverkning som ett komplement i reparationsberedskapen.

Utredningen ger ett förslag till ändring i **förordningen (2009:145) med regeringens instruktion till Tillväxtverket** om att stödja och skapa goda förutsättningar för industrins och handelns hållbara utveckling i hela Sverige. RISE vill poängtera vikten av samordning och samverkan mellan detta uppdrag och RISE uppdrag att verka för en hållbar tillväxt i Sverige genom att stärka näringslivets konkurrenskraft och förnyelse samt att bidra till en innovativ utveckling av samhället. RISE föreslår därför att det i Tillväxtverkets instruktion kompletteras med direktiv om samordning mellan dessa uppdrag. Vidare vill RISE också belysa vikten av att försvarsindustrin omhändertas och att försvarsföretagens beredskap samordnas och stöds.

RISE håller också med om betänkandets analys att kemikalieförsörjningen bör lösas skyndsamt och att långsiktig finansiering är nödvändig, att ett specificerat uppdrag gällande prioritering av områden och kemikalietyper som är av betydelse för de mest samhällsviktiga verksamheterna. RISE påpekar att Substitutionscentrum här bör kunna vara en värdefull resurs för försörjningsberedskapen inom kemikalieområdet.

Slutligen vill RISE ur ett helhetsperspektiv belysa vikten av samordning mellan beredskapsmyndigheternas ansvarsområden exempelvis mellan det ansvarsområde en ny beredskapssektor skulle få inom reparationsområdet och reparation av infrastruktur inom energisektorn. Det är på samma sätt av vikt att andra samhällsviktiga områdens ansvar att upprätthålla försörjning av varor och tjänster är samordnade med det ansvar som åligger den nya beredskapssektorn.

Beslut om RISE remissyttrande har fattats av RISE VD Malin Frenning. Yttrandet har föredragits av avdelningschef Totalförsvaret Elenor Bernelow Loyd. I handläggningen och upprättandet av remissyttrandet har även totalförsvarsstrateg Mia Kumm deltagit.

I tjänsten dag som ovan

Elenor Bernelow Loyd
Vice President Total Defense
RISE Research Institutes of Sweden